

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

SAKRALNA UMETNOST V Mengušu IN OKOLICI

Interno gradivo za CVŽU – LU Radovljica

Pripravila mag. ANDREJA RAKOVEC

maj 2009

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve: izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

SAKRALNA UMETNOST V MENGŠU IN OKOLICI

Cerkev sv. Mihaela v Mengšu je v osnovi romanska triladijska bazilika, ki je skozi stoletja doživela nekaj posegov: v gotiki so ji dozidali dolgi kor in ga okrasili s freskami delavnice Janeza Ljubljanskega, v 18. st. so jo barokizirali, na začetku 20. st. je dobila fasado in neogotska okna v prezbiteriju. V petdesetih letih 20. st. je Plečnik ob vhodu uredil krstno kapelo.

Cerkev sv. Ane v Tunjicah je pozidal Lovrenc Prager po naročilu Petra Pavla Glavarja v 18. st. Naročnik si je želel cerkev po zgledu cerkve sv. Neže v Rimu, pri kateri je sodeloval arhitekt Borromini, vendar se je Prager naslonil na dunajski barok, in sicer na cerkev sv. Petra na Dunaju, ki je Hildebrandtovo delo. Gre za lep primer baročnega centralnega prostora, ki ima nekoliko poudarjeno vzdolžno os, krit je s kupolo. V notranjosti je po Pragerjevih načrtih nastal glavni oltar, ki ga je s svojimi plastikami okrasil kranjski kipar Valentin Vrbnik. V enem od stranskih oltarjev se nahaja gotski Križani iz ok. 1500.

Cerkev sv. Benedikta v Zgornjih Stranjah je v osnovi stavba iz 19. st., ki pa so jo Nemci med drugo sv. vojno spremenili v vojaško postojanko. Župnik Martin Perc je k obnovi povabil Plečnika, ki ji je dal današnjo podobo. Zaradi skromnih finančnih sredstev je pri obnovi uporabil gradivo, ki je bilo na razpolago: beton, prodnike, les, ohranjene kose opreme iz stare cerkve. V notranjosti najdemo Plečnikovo krstilnico, vrtljivo prižnico, različno oblikovane svetilke, nove oltarje, ki jih je Plečnik dopolnil s kipi iz stare cerkve.

Cerkev sv. Mohorja in Fortunata v Gornjem Gradu je po naročilu škofa Ernesta Amadeja Attemsa pozidal Matija Perski v 18. st. Pred to cerkvijo se je tu nahajala starejša romanska bazilika, ki so jo postavili benediktinci, ki so semkaj prišli 1140. Benediktinski samostan je bil razpuščen 1473, ljubljanski škof Krištof Ravbar pa je začel tukaj ok. 1500 preurejati svojo rezidenco, tako da je cerkev v Gornjem Gradu postala druga ljubljanska »stolnica«. Škof Ravbar je kiparju Osbaldu Kittlu naročil Andrejev oltar in svoj nagrobnik, ki spadata med najlepše renesančne spomenike na naših tleh. Škof Attems je dal staro cerkev podreti in jo pozidati na novo, še pred tem pa je Matija Perski pozidal rezidenco, ki jo je krasila tudi bogato poslikana slavnostna dvorana. Kompleks je bil 1944 požgan, tako da se je ohranil le en trakt od treh. Cerkev spada med najlepše baročne spomenike na Slovenskem, v času nastanka je bila ena največjih cerkva pri nas. Notranjščino krasijo 4 slike slikarja Kremser Schmidta, največji božji grob na Slovenskem, ki je delo furlanskih slikarjev Fantonija in Brolla, njune freske krasijo tudi prezbiterij in prečno ladjo. V cerkvi je tudi najlepši viteški nagrobnik na Slovenskem: nagrobnik Ivana Kacijanarja iz 16. st. Naročil ga je njegov brat Frančišek Kacijanar, ki je bil ljubljanski škof, Ravbarjev naslednik. Tudi njegov nagrobnik je v Gornjem Gradu. V cerkvi sta tudi nagrobnika Žige Lamberga in Urbana Textorja, prvega in četrtega ljubljanskega škofa (Lambergova nagrobna plošča ima le simboličen pomen, saj škof ni bil pokopan v Gornjem Gradu).

